

Evropský justiční prostor

JUDr. Klára Svobodová

Osnova přednášky

1. Vymezení evropského justičního prostoru a jeho význam
2. Vývoj v oblasti evropského justičního prostoru
3. Prameny evropského justičního prostoru
4. Jednotná interpretace
5. Přehled předpisů EJP

Příklad

Pan Josef Novák je výrobcem vína Velkých Bílovic. Pan Franz Müller je vlastníkem vinotéky v Poysdorfu, která se kromě rakouských vín specializuje na prodej kvalitních vín moravských. Pan Novák a pan Müller proto uzavřeli smlouvu, kterou se pan Novák zavázal pravidelně do vinotéky dodávat víno vlastní výroby.

Volný pohyb zboží v rámci ES

- Volný pohyb zboží => vývozu vína z ČR do Rakouska v našem případě nejsou kladeny žádné překážky (fyzické v podobě hraniční kontroly, cla, kvóty apod.)
- Vše uvedené v předchozím bodu jsou otázky veřejnoprávní
- Otázka právní úpravy našeho vztahu je složitější – jedná se o vztah s mezinárodním prvkem

Problémy právní úpravy

- Náš vztah se dotýká jak ČR, tak Rakouska – teoreticky se může řídit jak českým, tak rakouským právem – úpravy kupní smlouvy se liší
- V případě, že by došlo mezi stranami smlouvy ke sporu – potencionálně jak české, tak rakouské soudy by o něm mohly rozhodnout
- V případě, že by rozhodoval český soud – rozhodnutí má účinky jen v ČR -> co když dlužník dobrovolně neplní a má majetek pouze v Rakousku?

Mezinárodní právo soukromé

- Odpovědi na předchozí otázky dává mezinárodní právo soukromé – ale jak ČR, tak Rakousko mají vlastní mezinárodní právo soukromé => mohou dát na tyto otázky různé odpovědi
- Cíl EU: zajistit, aby mezinárodní právo soukromé v každém členském státě dalo na tyto otázky stejnou odpověď

Jednotný vnitřní trh

- jednotný vnitřní trh v rámci EU
 - 4 základní svobody:
 - volný pohyb zboží
 - volný pohyb služeb
 - volný pohyb osob
 - volný pohyb kapitálu

Soudní spolupráce v civilních věcech

- jednotný přístup k soudům (vyloučení konfliktu pravomocí)
- jednotné nakládání s právem (unifikace kolizních norem)
- jednotné nakládání s rozhodnutími a veřejnými listinami (hladké uznání a výkon)
- právní pomoc

Vývoj v oblasti EJP

1. Článek 220(293) SES
2. Bruselská úmluva
3. Římská úmluva
4. Luganská úmluva
5. Maastrichtská smlouva
6. Amsterdamská smlouva

Článek 220(293) SES

„Členské státy zahájí mezi sebou v případě potřeby jednání s cílem zajistit ve prospěch svých státních příslušníků zjednodušení formalit, jimž podléhá vzájemné uznávání a výkon soudních rozhodnutí a rozhodčích nálezů.“

- počátek soudní spolupráce v civilních věcech mezi členskými státy
- ES (EHS) nemělo pravomoc v této oblasti
- mezinárodní smlouva

Bruselská úmluva

- = Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních
- 27.9.1968 -> 1.2.1973
 - mezinárodní pravomoc
 - uznání a výkon rozhodnutí
 - transformována do nařízení

Bruselská úmluva

- Protokol o interpretaci Úmluvy Soudním dvorem (3.6.1971 -> 1.9.1975)
- ESD má pravomoc interpretovat ustanovení Úmluvy, pokud o to požádá soud smluvního státu
- Velké množství rozhodnutí -> jsou relevantní i pro nařízení Brusel I (*C-167/00 – Verein für Konsumenteninformation v Karl Heinz Henkel*)

Bruselská úmluva

- Úmluva byla několikrát doplňována – vždy s přístupem nových států do ES
- ČR není smluvním státem
- Současné použití – velmi omezené (nařízení Brusel I, Dohoda mezi ES a Dánskem)

Římská úmluva

- = Úmluva o právu rozhodném pro závazky ze smluv
- 1980 (1991)
 - kolizní normy pro závazkové vztahy
 - Všechny členské státy ES jsou smluvními státy
 - Pro ČR závazná od 1.7.2006
 - V současné době již existuje nařízení Řím I, které úmluvu nahradí

Maastrichtská smlouva

- vytvoření EU
- Počátek nového směru vývoje soudní spolupráce
- Soudní spolupráce byla zahrnuta mezi cíle, kterých má být dosaženo v rámci EU
- Oblast společného zájmu
- 3. pilíř – mezivládní (mezinárodní smlouvy)

Amsterdamská smlouva

- prostor svobody, bezpečnosti a práva
- soukromoprávní složka = spolupráce v oblasti přistěhovalectví, azylu, víz a civilního soudnictví -> přechod do 1. pilíře (komunitarizace)
- veřejnoprávní = spolupráce v policejní oblasti a soudní spolupráce v trestních věcech -> zůstává ve 3.pilíři

Amsterdamská smlouva

- Nová hlava IV SES
- Článek 65 – základ soudní spolupráce v civilních věcech – opatření v oblasti soudní spolupráce v civilních věcech s mezinárodním prvkem, pokud jsou nezbytná k řádnému fungování vnitřního trhu

Amsterdamská smlouva

- Opatření podle článku 65
 - Zlepšení a zjednodušení
 - > systému mezinárodního doručování soudních a mimosoudních písemností
 - > spolupráce při opatřování důkazů
 - > uznání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí

Amsterdamská smlouva

- Podpora slučitelnosti kolizních norem a předpisů pro řešení kompetenčních sporů
- Odstraňování překážek řádného průběhu civilního řízení, podpora slučitelnosti úprav civilního řízení

!! ES mají pravomoc vydávat v této oblasti akty sekundárního práva (článek 249 SES)

Prameny EJP

1. primární právo
2. sekundární právo
3. tzv. subsidiární mezinárodní smlouvy

Primární právo

- Smlouva o založení ES (hlava IV)
- článek 65
- odst. 1 – procesní instituty (doručování, důkazy, uznání a výkon)
- odst. 2 – kolizní normy, normy o mezinárodní pravomoci
- odst. 3 – odstraňování překážek občanského soudního řízení a podpora slučitelnosti úprav občanského soudního řízení

Sekundární právo

- právní předpisy, které vydávají orgány ES
 - nařízení
 - směrnice
 - rozhodnutí
 - doporučení a stanoviska

Nařízení

- právní normativní akt
- závaznost na úrovni Společenství i na úrovni členských států
- zavazuje nejen členské státy, ale i jejich vnitrostátní subjekty
- přímá použitelnost

Směrnice

- nemá obecnou závaznost
- zavazuje subjekty, kterým je adresována -> členské státy
- stanoví výsledek, jehož má být dosaženo
- implementace

Subsidiární smlouvy

- mezinárodní smlouva uzavřená mezi členskými státy ES
- Bruselská úmluva, Římská úmluva

Jednotná interpretace pramenů EJP

- nutnost jednotné interpretace
- jednotný výklad
 - z hlediska obsahu -> autonomní výklad
 - z hlediska subjektu -> ESD
- prejudiciální řízení (článek 68 SES)

Prejudicální řízení

- specifický institut práva ES
- zajistit jednotný a správný výklad práva ES před národními soudy
- spolupráce mezi národními soudy a ESD
- obecná úprava – článek 234 SES -> pro oblast EJP – článek 68

Prejudiciální řízení

- kdo může vznést dotaz?
 - > soud členského státu, jehož rozhodnutí již nemůže být napadeno opravnými prostředky podle vnitrostátního práva
- na co se může ptát?
 - > výklad hlavy IV SES, výklad aktů sekundárního práva nebo jejich platnost

Pojem soudu

- vznik podle práva
- trvalá povaha
- rozhodování sporů podle práva
- členové ustavování státním orgánem (vazba na stát)
- nezávislost

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

I. Kolizní normy

1. Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Římská úmluva) – 64/2006 Sb.
2. Nařízení Rady a Evropského parlamentu č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazky (Řím II)
3. Nařízení EP a Rady (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
4. Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
5. Návrh nařízení Rady, kterým se doplňuje nařízení č. 2201/2003 ohledně pravomoci a rozhodného práva ve věcech manželských

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

6. Zelená kniha dědictví a závětí
7. Zelená kniha o právu rozhodném pro majetkové vztahy mezi manželi, včetně otázky pravomoci a vzájemného uznávání

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

II. Pravomoc

1. Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Brusel I)
2. Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské zodpovědnosti (Brusel IIbis)
3. Dohoda mezi ES a Dánskem o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

4. Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Bruselská úmluva)
5. Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Luganská úmluva)
6. Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (nová Luganská úmluva)

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

7. Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
8. Zelená kniha dědictví a závětí
9. Zelená kniha o právo rozhodném pro majetkové vztahy mezi manželi, včetně ozázky pravomoci a vzájemného uznávání

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

Uznání a výkon rozhodnutí

1. Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Brusel I)
2. Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské zodpovědnosti (Brusel IIbis)
3. Dohoda mezi ES a Dánskem o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

4. Nařízení Rady a EP č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky
5. Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Bruselská úmluva)
6. Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Luganská úmluva)
7. Úmluva o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (nová Luganská úmluva)

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

8. Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
9. Zelená kniha dědictví a závětí
10. Zelená kniha o právo rozhodném pro majetkové vztahy mezi manželi, včetně ozázky pravomoci a vzájemného uznávání

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

IV. Zjednodušená a zrychlená řízení

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu
2. Nařízení EP a Rady č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných pohledávkách

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

V. Ostatní předpisy

1. Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení
2. Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech
3. Dohoda mezi Dánskem a ES o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních

Přehled platných předpisů v oblasti EJP

4. Nařízení EP a Rady č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a nahrazující nařízení 1348/2000
5. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001, o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech